

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Gospodarki Narodowej

Data posiedzenia: 28 lipca 2010r.

Nr posiedzenia: 250

Posiedzeniu przewodniczył: senator Jan Wyrowiński – przewodniczący komisji

Porządek posiedzenia: 1. Ochrona i racjonalna gospodarka zasobami złóż w kontekście projektu nowego Prawa geologicznego i górniczego oraz ujawniania potencjalnych zasobów gazu w niekonwencjonalnych złożach na terenie Polski.

W posiedzeniu uczestniczyli: – senatorowie członkowie komisji: Jan Dobrzyński, Witold Idczak, Stanisław Iwan, Stanisław Jurcewicz, Stanisław Kogut, Antoni Motyczka, Andrzej Owczarek, Eryk Smulewicz, Jacek Swakoń, Jan Wyrowiński.

– zaproszeni goście:

- Ministerstwo Środowiska:
 - podsekretarz stanu, główny geolog kraju, Henryk Jacek Jezierski,
 - zastępca dyrektora Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych Kinga Wojtczak,
- Ministerstwo Gospodarki:
 - dyrektor Departamentu Ropy i Gazu Maciej Kaliski,
 - dyrektor Departamentu Górnictwa Aleksandra Magaczewska,
 - zastępca dyrektora Departamentu Energetyki Tomasz Dąbrowski
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych:
 - radca w Departamencie Ameryki Katarzyna Kacperczyk,
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów:
 - starszy specjalista w Departamencie Spraw Parlamentarnych Bogumił Urbanek
- Państwowy Instytut Geologiczny:
 - dyrektor Jerzy Nawrocki,
- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA:
 - wiceprezes Waldemar Wójcik,
 - dyrektor Biura Przygotowania Prac Poszukiwawczych Maciej Nowakowski,
- Nafta Polska SA w likwidacji:
 - likwidator Wiesław Skwarko,
- Eksperti:
 - adwokat Kancelarii Prawnej Juris, współpracownik Instytutu Studiów Politycznych PAN, Jan Stefanowicz,
 - przewodniczący Komitetu Zrównoważonej Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN, profesor Marek Nieć,
 - profesor Instytutu Studiów Politycznych PAN Antoni Kamiński,
 - profesor Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego Krzysztof Szamałek
 - wiceprezes Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową Bohdan Wyżnikiewicz,

- Polski Klub Ekologiczny O/ Mazowiecki:
 - kierownik projektu w Sekretariacie Koalicji Klimatycznej Urszula Stefanowicz,
 - policy officer w Sekretariacie Koalicji Klimatycznej Ilona Jędrasik.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Główny geolog kraju, podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska, Henryk Jacek Jezierski przedstawił informacje dotyczące m.in.:

- ilości obowiązujących koncesji wydanych na rozpoznawanie i eksploatację węglowodorów,
- ilości koncesji (w tym łącznych) na rozpoznawanie i poszukiwanie gazu ze złóż niekonwencjonalnych,
- wysokości opłat i wynagrodzeń pobranych za udzielenie powyższych koncesji,
- stanu wstępnego rozpoznania ewentualnych zasobów gazu ze złóż niekonwencjonalnych oraz
- przewidywanych podstaw i wysokości wynagrodzeń z tytułu użytkowania górniczego powyższych złóż gazu na etapie eksploatacji.

Według powyższych informacji w Polsce, na dzień 1 lipca 2010 r., obowiązuje 445 koncesji udzielonych przez Ministra Środowiska na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. W tym: 224 koncesje dotyczą wydobywania ropy naftowej i gazu ziemnego, a 221 – poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów. Z liczby 221 koncesji 62 uwzględnia poszukiwanie niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego typu *shale gas* (tzw. gaz łupkowy). Żadna z 62 koncesji nie jest koncesją łączną, tzn. rozumianą jako koncesja obejmująca poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopaliny ze złoża. Koncesje łączne nie są udzielane już od 2002 roku.

Według ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* podmiot, który otrzymał koncesję na poszukiwanie i rozpoznanie złóż zobowiązany jest do uiszczenia tzw. opłaty koncesyjnej. Wysokość opłaty ustalona jest jako iloczyn stawki opłaty za km² (w 2010 r. wynosi 217,76 zł/km²) i ilości kilometrów kwadratowych terenu, na którym prowadzona jest działalność. Wnoszona opłata koncesyjna stanowi w 60% dochód gminy, na terenie której jest prowadzona działalność, a w 40 % - dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wraz z uzyskaniem koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopaliny przedsiębiorca zawiera z Ministrem Środowiska (reprezentującym Skarb Państwa) umowę o ustanowienie użytkowania górniczego. Opłata z tego tytułu uzależniona jest od wielkości obszaru, na którym prowadzona jest działalność i w całości stanowi dochód Skarbu Państwa. Łączna suma opłat, które musi ponieść przedsiębiorca, uzyskując jedną koncesję poszukiwawczą wynosi max. 500 tys. zł, z czego na rzecz Skarbu Państwa trafia ok. 50% tej sumy.

W odniesieniu do poszukiwania złóż gazu łupkowego, minister Jezierski poinformował, że wg szacunku firm konsultingowych, mogą one wynosić od 1,4 bln do 3 bln m³. Na obecnym etapie jednak nie jest możliwe rzeczywiste oszacowanie powyższych zasobów.

W przypadku odkrycia i udokumentowania złoża niekonwencjonalnego przedsiębiorca będzie mógł wystąpić do Ministra Środowiska z wnioskiem o wydobywanie kopaliny. Prowadzone wówczas będą negocjacje w celu określenia odpowiednich warunków i zobowiązań, w tym również finansowych dla przyszłego koncesjodawcy.

Adwokat Kancelarii Prawnej Juris w Warszawie, współpracownik Instytutu Studiów Politycznych PAN, Jan Stefanowicz omówił główne tezy, wykonane na zlecenie Komisji Gospodarki Narodowej, analizy dotyczącej koncesjonowania działalności geologiczno-górniczej w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i eksploatacji złóż węglowodorów. Analiza dotyczyła m.in. stanu udzielonych koncesji na dzień 1 lipca 2010 r. w zakresie węglowodorów, zakresu i warunków udzielonych koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż konwencjonalnych i niekonwencjonalnych gazu, uprawnień i obowiązków koncesjonariuszy koncesji na poszukiwanie i wydobywanie węglowodorów według obowiązującego prawa oraz dokumentacji geologicznej złoża kopaliny i prawa do informacji geologicznej.

Przewodniczący Komitetu Zrównoważonej Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN, profesor Marek Nieć omówił zagadnienia dotyczące racjonalnej gospodarki złożami i ochrony złóż, w tym m.in. obowiązujące zapisy prawne, znaczenie ochrony złóż kopalin niezagospodarowanych dla bezpieczeństwa surowcowego kraju, ograniczenia możliwości wykorzystania złóż (poprzez m.in. protesty społeczne, istniejące lub planowane zagospodarowanie przestrzenne terenu, wymagania ochrony środowiska przyrodniczego oraz prawo do własności nieruchomości gruntowych). Prof. M.Nieć wskazał również na konieczność opracowania odrębnej ustawy o ochronie złóż kopalin (na wzór ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych), regulującej problematykę: ochrony złóż kopalin i obszarów ich perspektywicznego występowania oraz postępowania z powyższymi terenami, a także racjonalnej gospodarki złożami kopalin.

Likwidator Nafty Polskiej SA w likwidacji, Wiesław Skwarko omówił aspekty finansowe związane z poszukiwaniem i eksploatacją zasobów węglowodorów w Polsce. Przedstawił m.in. kluczowe kwestie do rozważenia w kontekście nowego Prawa geologicznego i górniczego, w tym odnoszące się do opłat za ustanowienie użytkowania górniczego i przetargów na udzielenie koncesji dotyczącej węglowodorów. Przybliżył również istotę opłat typu *royalties* oraz systemowe regulacje obszaru wydobywania, występujące w innych krajach.

Wiceprezes Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa SA Waldemar Wójcik przedstawił informację dotyczącą m.in. zasobów gazu łupkowego w USA (dotychczas na świecie, poza USA, nie odkryto przemysłowych zasobów gazu łupkowego) oraz przewidywanych zasobów gazu łupkowego w Polsce; koncesji PGNiG SA, na których istnieje możliwość występowania tego gazu – w tym koncesji firm zagranicznych; obszarów perspektywicznych dla gazu ziemnego w łupkach w Polsce; kosztów pozyskania gazu oraz zagadnień dotyczących technologii, wydajności i źródeł kosztów, a także zagrożeń w poszukiwaniu i ew. eksploatacji niekonwencjonalnych złóż węglowodorów oraz szans na rozwój firmy w przypadku pozytywnych efektów poszukiwań.

W dyskusji senatorowie poruszali kwestie dotyczące m.in. możliwości pozyskania i przesyłu gazu oraz kosztów przedsięwzięcia, dotychczasowej współpracy między resortami oraz ewentualnego ustanowienia koordynatora prowadzonych działań np. instytucji naukowo-badawczej. Profesor A.Kamiński nadmienił, że należy prowadzić działania w celu przygotowania systemu do odbioru dużych ilości gazu, pomimo dotychczas niepotwierdzonych jego zasobów, profesor K.Szamałek zaś postulował, aby ze sposobem ustalenia mechanizmu opłat wstrzymać się, do czasu poznania wysokości kosztów inwestycji i zasobów odkrytych złóż.

Przewodniczący obradom, senator Jan Wyrowiński oznajmił, że zgłoszone na posiedzeniu uwagi do ustawy - Prawo geologiczne i górnicze będą wykorzystane w pracach komisji, gdy przedmiotowa ustawa zostanie przekazana do Senatu.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.